

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ

Rudolf Steiner

Η ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ
ΠΙΟ ΕΠΙΔΡΑΣΤΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΑΣΤΕΣ ΤΟΥ 20^{ου} ΑΙΩΝΑ

GA 28

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ETRA

Τίτλος: **Η πορεία της Ζωής μου** (GA 28)

Η αυτοβιογραφία ενός από τους πιο επιδραστικούς στοχαστές του
20^{ου} αιώνα

Συγγραφέας: Rudolf Steiner

Μετάφραση: Γεράσιμος Ε. Κατραμάδος

Επιμέλεια έκδοσης: Άρτεμις Χανιώτη

ISBN: 978-618-5735-47-0

Εκδόσεις ETRA© 2025

Ευεργετών 7, Π. Φάληρο, 17563

T: 210 9811753 - www.etra.gr

Κανένα μέρος του παρόντος βιβλίου δεν επιτρέπεται να αναπαραχθεί με οποιαδήποτε μηχανική, φωτογραφική ή ηλεκτρονική διαδικασία ή με τη μορφή φωνογραφικής εγγραφής, ούτε να αποθηκευτεί σε σύστημα ανάκτησης, να μεταδοθεί ή να αντιγραφεί με οποιονδήποτε άλλο τρόπο για δημόσια ή ιδιωτική χρήση χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Αυτό που επιθυμούσα να κάνω ήταν να μιλήσω για τη γνώση κατά τέτοιον τρόπο ώστε το πνευματικό να μην αναγνωρίζεται απλώς, αλλά να αναγνωρίζεται κατά τέτοιον τρόπο ώστε ο άνθρωπος να μπορεί να το προσεγγίσει με την ίδια του την αντίληψη. Και μου φαινόταν πολύ πιο σημαντικό να παραμείνω προσηλωμένος στο γεγονός ότι η «πρωταρχική βάση» της ύπαρξης βρίσκεται εντός εκείνου που ο άνθρωπος μπορεί να αγγίξει με την ολότητα της εμπειρίας του, παρά να αναγνωρίσω νοητικά κάποιο άγνωστο πνευματικό σε μια περιοχή κάποιου «πέραν».

- *Rudolf Steiner*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Η πορεία της ζωής μου αποτελεί τη μοναδική αυτοβιογραφική μαρτυρία του Rudolf Steiner — ενός στοχαστή, παιδαγωγού και πνευματικού ερευνητή που σφράγισε τον 20ό αιώνα. Στις σελίδες της, ο ίδιος αφηγείται την εσωτερική και εξωτερική του διαδρομή: από τα παιδικά χρόνια στην αυστριακή ύπαιθρο και τις σπουδές του στη Βιέννη, έως την ενασχόλησή του με το έργο του Goethe, την πνευματική του αναζήτηση και τη γέννηση της Ανθρωποσοφίας.

Το έργο παραμένει ανολοκλήρωτο, καθώς ο Steiner έφυγε από τη ζωή το 1925, αφήνοντάς μας όμως ένα πολύτιμο χρονικό της πρώτης μεγάλης περιόδου του έργου του — μέχρι το 1907. Μέσα από αυτό το βιβλίο, δεν συναντάμε μόνο την ιστορία ενός ανθρώπου, αλλά και την πορεία διαμόρφωσης μιας πνευματικής επιστήμης που εξακολουθεί να εμπνέει την παιδεία, την τέχνη, την ιατρική και τη γεωργία μέχρι σήμερα.

Αυτή η ελληνική έκδοση φιλοδοξεί να φέρει τον αναγνώστη κοντά στην αυθεντική φωνή του Steiner, διατηρώντας τον ρυθμό, το ύφος και το στοχαστικό βάθος της αφήγησής του, όπως εκείνος τα κατέγραψε στα τελευταία χρόνια της ζωής του.

Εκδόσεις Etra

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα του μεταφραστή			9
Εισαγωγή			11
Μια επιστολή			19
Κεφάλαιο 1	21	Κεφάλαιο 20	293
Κεφάλαιο 2	45	Κεφάλαιο 21	313
Κεφάλαιο 3	63	Κεφάλαιο 22	327
Κεφάλαιο 4	85	Κεφάλαιο 23	343
Κεφάλαιο 5	99	Κεφάλαιο 24	351
Κεφάλαιο 6	113	Κεφάλαιο 25	365
Κεφάλαιο 7	127	Κεφάλαιο 26	375
Κεφάλαιο 8	147	Κεφάλαιο 27	379
Κεφάλαιο 9	159	Κεφάλαιο 28	387
Κεφάλαιο 10	171	Κεφάλαιο 29	393
Κεφάλαιο 11	179	Κεφάλαιο 30	403
Κεφάλαιο 12	185	Κεφάλαιο 31	419
Κεφάλαιο 13	195	Κεφάλαιο 32	429
Κεφάλαιο 14	209	Κεφάλαιο 33	445
Κεφάλαιο 15	227	Κεφάλαιο 34	449
Κεφάλαιο 16	241	Κεφάλαιο 35	453
Κεφάλαιο 17	251	Κεφάλαιο 36	459
Κεφάλαιο 18	263	Κεφάλαιο 37	465
Κεφάλαιο 19	279	Κεφάλαιο 38	473

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ

Η μετάφραση της αυτοβιογραφίας του Rudolf Steiner, υπήρξε ένα ταξίδι πέρα από τις λέξεις – ένα μονοπάτι με συνοδοιπόρο έναν άνθρωπο που δεν αφηγείται απλώς τη ζωή του, αλλά τη χαράσσει με σκέψεις, τη διαπερνά με Πνεύμα, την προσφέρει ως ιερή πράξη στον σύγχρονο αναζητητή.

Αυτό το βιβλίο δεν είναι ένα απλό ημερολόγιο που μπορεί κανείς μόνο να το διαβάσει. Είναι ένα μοίρασμα που θα ήταν καλό να «κατοικηθεί». Δεν εξιστορεί μόνο γεγονότα. Μέσα από μια άλλη βαθύτερη οπτική γωνία, στην ουσία διαμορφώνει ένα σώμα (οργανισμό) μνήμης, ένα τοπίο εσωτερικής γεωγραφίας όπου ο αναγνώστης καλείται να πορευθεί με τη δική του ευθύνη. Ως μεταφραστής, βρέθηκα μπροστά σε μια σπάνια πρόκληση: να κρατήσω ατόφια τη διαύγεια της γλώσσας του Steiner, χωρίς να απογυμνώσω την πνοή της· να αποδώσω τη νοηματική ακρίβεια, μα χωρίς να σβήσω την ανθρώπινη θερμότητα. Σε κάθε παράγραφο –σε κάθε παύση– κρυβόταν μια στροφή του δρόμου, ένα νέο βάθος στο βλέμμα του συγγραφέα προς το Πνευματικό. Και μαζί, ένα κάλεσμα στον αναγνώστη να μη μείνει αμέτοχος.

Η επιλογή να αποδοθεί το έργο αυτό στην ελληνική γλώσσα είναι και μια πράξη ευθύνης. Η γλώσσα του Steiner, αν και λιτή, συχνά διαπνέεται από τόλμη στοχαστική και ρυθμό σχεδόν αρχαϊκό. Η ελληνική γλώσσα, με την ικανότητά της να ενώνει την έννοια και την εμπειρία, έγινε εδώ όργανο συντονισμού με το αρχέγονο νοηματικό βάθος. Όπου χρειαζόταν, διατηρήθηκε η γερμανική λέξη· όπου ήταν εφικτό, μεταφέρθηκε ο σφυγμός της σκέψης.

Ο Rudolf Steiner έγραψε το *Mein Lebensgang* σε μια περίοδο εσωτερικής δοκιμασίας και σωματικής εξασθένησης. Δεν πρόλαβε να το ολοκληρώσει· μα και πάλι, δεν έμεινε ανολο-

κλήρωτο. Η σιωπή που ακολουθεί τις τελευταίες του φράσεις είναι πιο εύγλωττη απ' ό,τι θα μπορούσαν να είναι κάποιες σελίδες ακόμη. Τη σιωπή αυτή συμπληρώνει ο συγκλονιστικός επίλογος της Marie Steiner, που προσφέρει μια πνευματική μαρτυρία – όχι μόνο για τον βίο, αλλά για το έργο ζωής.

Η ελληνική αυτή έκδοση αφιερώνεται σε όσους δεν φοβούνται να γνωρίσουν τον εαυτό τους μέσα από το κάλεσμα της Πνευματικής Επιστήμης· σε όσους βαδίζουν ανάμεσα στην ευθύνη και το φως. Η εργασία αυτή στάθηκε για μένα μια μαθητεία. Την προσφέρω με ευγνωμοσύνη σ' εκείνους που θέλουν να συνεχίσουν την πορεία.

Γεράσιμος Ε. Κατραμάδος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ RUDOLF STEINER

Υπάρχουν βιογραφίες που διατρέχουν τα γεγονότα και αντίστοιχα υπάρχουν ψυχικά οδοιπορικά που αποκαλύπτουν τα γεγονότα ως εκφράσεις της μοίρας. Η αυτοβιογραφία του Rudolf Steiner δεν ανήκει στην πρώτη κατηγορία. Δεν πρόκειται για μια καταγραφή συμβάντων, αλλά για μια μύηση του αναγνώστη σε έναν βίο που διαμορφώθηκε μέσα από το αιώνιο βλέμμα του πνεύματος.

Ο Steiner δεν διηγείται τη ζωή του όπως συνήθως γίνεται — δεν καταγράφει ημερομηνίες, επιτεύγματα ή κοινωνικές συναναστροφές για να κατασκευάσει ένα «προφίλ». Αντιθέτως, κάθε σελίδα αυτής της βιογραφίας αποτελεί ένα προσκύνημα στον ναό του πεπρωμένου, εκεί όπου ο άνθρωπος δεν γεννιέται μόνο βιολογικά, αλλά αποκαλύπτεται ως φορέας μιας πνευματικής αποστολής.

Η ανάγνωση αυτής της αυτοβιογραφίας δεν είναι παθητική. Ζητάει από εμάς να μετακινηθούμε· να αφήσουμε πίσω την περιέργεια και να σταθούμε με σεβασμό, σαν να ακούμε κάποιον που αφηγείται όχι απλώς τη ζωή του, αλλά το πώς γεννήθηκε μέσα του το φως της ενόρασης. Κι αυτό το φως είναι που φωτίζει, σαν αναμμένο καντήλι, κάθε κεφάλαιο, κάθε παιδική μνήμη, κάθε εσωτερική στροφή αυτού του μοναδικού δρόμου. Δεν είναι μικρό πράγμα να βλέπει κανείς τον Steiner να μιλά για τον εαυτό του. Η συνήθως απρόσωπη, αντικειμενική του γλώσσα —τόσο χαρακτηριστική στα θεωρητικά του έργα— εδώ παραχωρεί τη θέση της σε έναν λόγο πιο προσωπικό, χωρίς να χάνει τη νηφαλιότητά του. Αντιθέτως, είναι σαν το πνεύμα που μιλά μέσω του ανθρώπου να χαμηλώνει τη φωνή του, για να τον πλησιάσει και να του αποκαλύψει κάτι που μέχρι τώρα ήταν μόνο υπαινιγμός.